

การพิมพ์สกรีนผ้าฝ้ายด้วยสีผงธรรมชาติจากใบลำไยผสมผสานศิลปะล้านนา

เยาวมาลย์ สมประสงค์¹ รัตนพล มงคลรัตนาสี² และสาคร ชลสาคร^{1*}

Cotton Screen Printing with Powdered Natural Dye from Longan Leaves Combined with Lanna Art

Yaowaman Somparang¹, Rattanaphol Mongkhorrattanasit² and Sakorn Chonsakorn^{1*}

¹ คณะเทคโนโลยีคหกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี

¹ Faculty of Home Economics Technology, Rajamangala University of Technology Thanyaburi

² คณะอุตสาหกรรมสิ่งทอและออกแบบแฟชั่น มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร

² Faculty of Industrial Textiles and Fashion Design, Rajamangala University of Technology Phra Nakhon

* Corresponding author; e-mail address: Sakorn_c@rmutt.ac.th

บทคัดย่อ

วัตถุประสงค์งานวิจัยครั้งนี้ เพื่อศึกษาวิธีการพิมพ์สกรีนผ้าฝ้ายด้วยสีผงธรรมชาติจากใบลำไย และออกแบบลายพิมพ์สกรีน โดยใช้อัตราส่วนแบ่งพิมพ์สำเร็จรูป 70 กรัม กับสีผงใบลำไย 30 กรัม เวลาในการผึ่งสี 10 นาที และอุณหภูมิผึ่งสี 150 องศาเซลเซียส ความเข้มข้นของสารช่วยติดโดยใช้อะลูมิเนียม 2 ระดับ คือ 5 และ 10 กรัม ต่อ น้ำ 1 ลิตร พบว่า ผ้าพิมพ์ที่ใช้อะลูมิเนียมปริมาณ 5 กรัม มีค่าความเข้มสีที่ดีที่สุด (K/S) 2.0054 มีค่า L* 71.40 ค่า a* 4.76 และค่า b* 23.56 ส่วนผ้าพิมพ์ที่ใช้อะลูมิเนียมปริมาณ 10 กรัม ค่าความเข้มสี (K/S) 1.9143 มีค่า L* 73.38 ค่า a* 5.15 และค่า b* 24.34 และผลการออกแบบลายพิมพ์สกรีนด้วยลวดลายธรรมชาติผสมศิลปะล้านนา พบว่า ผ้าฝ้ายที่ผ่านการพิมพ์สกรีนด้วยสีผงธรรมชาติจากใบลำไยจะมีสีน้ำตาลออกเหลือง เหมาะสำหรับการออกแบบเป็นผลิตภัณฑ์กระเป๋าใส่โน้ตบุ๊ก ช่วยสร้างมูลค่าให้กับผลิตภัณฑ์ในท้องถิ่นในแถบภาคเหนือของไทย ทั้งยังเป็นการอนุรักษ์การพิมพ์สกรีนด้วยสีผงธรรมชาติสีบอดสู่นั่นเอง

คำสำคัญ: ใบลำไย ผ้าฝ้าย การพิมพ์สกรีน และสีผงธรรมชาติ

ABSTRACT

The purposes of this research were to study method for cotton screen printing with powdered natural dye from longan leaves and to design screen printing with a ratio of 70 grams of ready-made printing powder and 30 grams of powdered dye from longan leaves at 10 minutes of curing time and a proper temperature of 150 degrees Celsius. The intensity of the adhesive agent was tested with two levels of aluminum: 5 grams and 10 grams per liter of water. It was founded that 5 grams of aluminum set the best color strength (K/S) of 2.0054, L* value is 71.40, a* value is 4.76, and b* value is 23.56. As for 10 grams of aluminum set color intensity (K/S) of 1.9143, the L* value is 73.38, the a* value is 5.15, and the b* value is 24.34. The results of designing a natural pattern combined with Lanna art established that cotton printed with powdered natural dye from longan leaves screen printing will have a yellowish-brown color suitable for producing laptop bag because it can upgrade local northern product and screen printing with powdered natural dye will be reserved for the next generation.

Key words: longan leaves , cotton fabric, screen printing , powdered natural dye

บทนำ

อุตสาหกรรมการพิมพ์สกรีนในสิ่งทอมีความสำคัญเป็นอย่างมากสำหรับการพัฒนาผลิตภัณฑ์สิ่งทอ ซึ่งในปัจจุบันการพิมพ์สกรีนนิยมใช้สีสังเคราะห์ เช่น สีปีกเม้นท์ สีรีแอคทีฟ และสีดีสเพิร์ส เป็นต้น การใช้สีสังเคราะห์ในการพิมพ์สกรีนในระยะยาวอาจส่งผลให้เกิดการอักเสบและระคายเคืองผิวหนังและยังส่งผลต่อระบบประสาทรวมถึงผลข้างเคียงก่อให้เกิดภูมิแพ้ไปจนถึงสารก่อมะเร็ง (นรเทพ, ศรีกาญจนา, รัตนพล, 2563) ปัจจุบันมีการตระหนักถึงผลกระทบของการใช้สีสังเคราะห์ซึ่งมีผลเสียต่อผู้ผลิต ผู้บริโภค และสิ่งแวดล้อมอย่างมาก จึงมีการกลับมาใช้สีที่ได้จากธรรมชาติเพื่อทดแทนสีสังเคราะห์ ซึ่งหาได้ง่ายตามท้องถิ่น (สุจินต์, อดิศักดิ์, 2557) สีธรรมชาติมีบทบาทที่เกี่ยวข้องกับการดำรงชีวิตมนุษย์มาตั้งแต่สมัยโบราณ มนุษย์เรียนรู้การใช้สีจากวัสดุธรรมชาติในการทำกิจกรรมต่าง ๆ เช่น การทาสีตามร่างกาย การทาสีภาชนะเครื่องปั้นดินเผา การย้อมสีสิ่งทอ เครื่องใช้ เครื่องนุ่งห่ม การวาดภาพฝาผนัง หรือเป็นส่วนประกอบในพิธีกรรมต่าง ๆ ตามความเชื่อแต่ละท้องถิ่น (วรุณทิพย์, วัทธัญ, 2553) สีธรรมชาติได้จากส่วนต่าง ๆ ของพืช เช่น ลำต้น ดอก ใบ ราก แก่น และผล การเลือกใช้พืชธรรมชาติมาสกัดสีย้อมต้องมีการคำนึงถึงพืชที่มีปริมาณมาก หาได้ง่าย ราคาถูกและให้สีที่งดงาม (รังสรรค์, 2558) ซึ่งพืชธรรมชาติที่มีในแต่ละท้องถิ่นจะมีจำนวนมากหรือจำนวนน้อยก็ย่อมแตกต่างกันออกไปตามแต่ละพื้นที่นั้น ๆ

พืชที่มีความสำคัญทางเศรษฐกิจอันดับหนึ่งของภาคเหนือ ได้แก่ ลำไย ถือเป็นผลไม้ที่ปลูกกันอย่างแพร่หลายในพื้นที่จังหวัดเชียงใหม่ ลำพูน และเชียงราย เนื่องด้วยสภาพพื้นที่และสภาพภูมิอากาศที่เหมาะสมเอื้ออำนวยต่อการเจริญเติบโต (หทัยรัตน์, 2555) ระยะเวลาการเก็บเกี่ยวผลผลิตลำไยในฤดู คือ เดือนมิถุนายน-เดือนสิงหาคม และนอกฤดู คือ เดือนมกราคม-เดือนเมษายน การนำใบลำไยมาใช้ประโยชน์ก่อนการนำไปทำปุ๋ยหมักโดยการนำมาสกัดเป็นสีย้อมผ้าเนื่องจากใบลำไยมีสารประเภทแทนนิน และทราโวนอยด์ เมื่อนำไปย้อมผ้าจะได้เป็นสีน้ำตาล (ก้องเกียรติ, รัตนพล, จรุง, 2563) พื้นที่ทางภาคเหนือของประเทศไทยนอกจากเป็นแหล่งปลูกพืชสำคัญทางเศรษฐกิจแล้วยังมีเรื่องราวอื่น ๆ อีกมากมายที่น่าสนใจ

พื้นที่ภาคเหนือตอนบนของประเทศไทยเรียกว่า ดินแดนล้านนา มีอาณาเขตครอบคลุม 8 จังหวัด ได้แก่ เชียงราย เชียงใหม่ แม่ฮ่องสอน ลำพูน ลำปาง พะเยาแพร่ และน่าน ซึ่งเป็นอาณาจักรที่มีประวัติศาสตร์และความเป็นมาอย่างยาวนาน อาณาจักรล้านนา ถือได้ว่าเป็นอาณาจักรไทยแต่โบราณที่เป็นแหล่งอารยธรรมเก่าแก่แห่งหนึ่ง จากการค้นพบหลักฐานวัตถุทางวัฒนธรรมไม่ว่าจะเป็น เครื่องมือเครื่องใช้และผลงานศิลปกรรมรวมถึงวัฒนธรรมและประเพณีพื้นเมือง และการแต่งกายที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะตัวของ ท้องถิ่นหรือที่เรียกว่า ศิลปวัฒนธรรมล้านนา นั้นเอง (สุนทรทิพย์, มปป) ซึ่งเป็นการแต่งกายจากผ้าที่ทอขึ้นใช้เองจากวัสดุที่มี ในท้องถิ่น เช่น ฝ้าย และไหม

ผ้าฝ้ายเป็นผ้าที่ใช้ทั่วไปในบ้าน เนื่องจากมีราคาไม่แพง คุณสมบัติของผ้าฝ้ายมีหลายประการ เช่น สวมใส่สบาย ซักได้ง่าย ระบายความร้อนได้ดี ดูดซึมน้ำและความชื้นได้ดี ทนต่อความร้อน นอกจากนั้นผ้าฝ้ายถ้าย้อมได้ดีและถูกวิธี สีไม่ตก ทืดทน และ ย้อมสีง่าย (นวลแข, 2542)

การศึกษาครั้งนี้ มีแนวความคิดที่จะนำสีผสมธรรมชาติจากใบลำไยมาพิมพ์สกรีนบนผ้าฝ้ายและออกแบบลวดลายพิมพ์สกรีน สำหรับผลิตภัณฑ์กระเป๋าใส่โน้ตบุ๊ก โดยผลที่ได้จากการศึกษาวิธีการพิมพ์สกรีนบนผ้าฝ้ายด้วยสีผสมธรรมชาติจากใบลำไยช่วยสร้างมูลค่า ให้กับผลิตภัณฑ์ในท้องถิ่น ทดแทนการใช้สีเคมีสังเคราะห์ อีกทั้งยังเป็นการอนุรักษ์การพิมพ์สกรีนด้วยสีธรรมชาติสู่ชนรุ่นหลังต่อไป

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาวิธีการพิมพ์สกรีนผ้าฝ้ายด้วยสีผสมธรรมชาติจากใบลำไย และอัตราส่วนที่เหมาะสมของสารช่วยติด
2. เพื่อประยุกต์ใช้ออกแบบลายพิมพ์สกรีนสำหรับผลิตภัณฑ์กระเป๋าใส่โน้ตบุ๊ก

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ตัวแปรต้น วิธีการพิมพ์สกรีนผ้าฝ้ายด้วยสีผสมธรรมชาติจากใบลำไย และอัตราส่วนที่เหมาะสมของสารช่วยติด เพื่อประยุกต์ใช้ออกแบบลายพิมพ์สกรีน

ตัวแปรตาม ผลการพิมพ์สกรีนผ้าฝ้ายด้วยสีผสมธรรมชาติจากใบลำไยลวดลายธรรมชาติผสมศิลปะล้านนา สำหรับผลิตภัณฑ์กระเป๋าใส่โน้ตบุ๊ก

วิธีการศึกษา/วิธีการวิจัย

1. การเตรียมผ้าฝ้ายและแม่พิมพ์

เตรียมน้ำสบู่เทียม 2 กรัมต่อลิตร ผสมกับโซดาแอซ 5 กรัมต่อลิตร มาทำความสะอาดผ้าฝ้าย โดยต้มที่อุณหภูมิ 90 องศาเซลเซียส เป็นเวลา 30 นาที นำผ้าฝ้ายล้างด้วยน้ำสะอาดนำมาอบให้แห้งด้วยเครื่องอบผ้า

วิธีการเตรียมแม่พิมพ์ ใช้แม่พิมพ์สกรีนแบบกาวอัด ผสมน้ำยาไวแสงแล้วฉาบกาวอัดลงบนผ้าสกรีนสำหรับทำบล็อกสกรีน ทำให้แห้งแล้วจึงนำแบบมาถ่ายไฟกับบล็อกสกรีน ใช้น้ำฉีดลวดลายให้ปรากฏกาวอัดจะหลุดออกมาตามลวดลายที่นำมาถ่ายจะได้ บล็อกสกรีนตามลายที่ต้องการ

2. การเตรียมแป้งพิมพ์สำเร็จรูปกับสีผสมธรรมชาติจากใบลำไยและการพิมพ์สกรีน

นำสีผสมธรรมชาติจากใบลำไยไปผสมกับแป้งพิมพ์สำเร็จรูปในอัตราส่วนแป้งพิมพ์สำเร็จรูป 70 กรัม ต่อ สีผสมใบลำไย 30 กรัม ผสมให้เป็นเนื้อเดียวกัน นำไปพิมพ์สกรีนบนผ้าฝ้ายขนาด 10 X 20 นิ้ว เมื่อได้ชิ้นงานที่พิมพ์สกรีนแล้วนำไปพ่นสีด้วยเครื่อง

อบลมร้อน เวลาในการอบ 10 นาที และอุณหภูมิในการอบ 150 องศาเซลเซียส หลังจากนั้นชิ้นงานที่ได้ไปซักด้วยสบู่เทียม 2 กรัม ต่อน้ำลิตร อุณหภูมิ 80 องศาเซลเซียส เป็นเวลา 10 นาที แล้วตากให้แห้ง

3. การศึกษาความเข้มข้นของสารช่วยติดสำหรับผ้าฝ้ายพิมพ์สกรีนด้วยสีผงธรรมชาติใบลำไย

ความเข้มข้นของสารช่วยติด แปรเป็น 2 ระดับ คือ 5 และ 10 กรัมต่อน้ำลิตร นำชิ้นงานที่พิมพ์สกรีนด้วยสีผงใบลำไยมาแช่ในสารช่วยติดที่อุณหภูมิ 100 องศาเซลเซียส เป็นเวลา 10 นาที หลังจากนั้นนำมาซักล้างด้วยสบู่เทียม 2 กรัมต่อลิตร อุณหภูมิ 80 องศาเซลเซียส เป็นเวลา 10 นาที แล้วนำไปอบด้วยเครื่องอบผ้าและตากให้แห้ง

4. การออกแบบลายพิมพ์สกรีนผลิตภัณฑ์กระเป๋าใส่โน้ตบุ๊กด้วยสีผงธรรมชาติจากใบลำไยผสมผสานศิลปะล้านนา

ออกแบบลายพิมพ์ด้วยการเขียนลวดลายบนกระดาษไขจำนวน 1 ลวดลายเป็นลายธรรมชาติผสมผสานศิลปะล้านนา โดยได้แนวคิดจากดอกบัวตองลวดลายศิลปะล้านนา ซึ่งเป็นดอกไม้ป่าชนิดหนึ่งมีสีเหลืองคล้ายดอกทานตะวันแต่มีขนาดเล็กกว่า และการนำลวดลายไม้แกะสลักที่เรียกว่า กาลแล ซึ่งเป็นส่วนประดับบนหลังคาเรือนล้านนา มีลักษณะเป็นไม้แบบเหลี่ยมแกะสลักให้มีลวดลายกาลแลเป็นเอกลักษณ์เฉพาะและเป็นสัญลักษณ์ประจำถิ่นล้านนา พิมพ์สกรีนผลิตภัณฑ์กระเป๋าใส่โน้ตบุ๊ก ขนาด 10 X 15 นิ้ว มีลักษณะเป็นกระเป๋าทรงสี่เหลี่ยมผืนผ้า ดัดซิป มีหูกระเป๋า ตัวกระเป๋าบุด้วยแผ่นพอลิเอสเตอร์

วัสดุ อุปกรณ์ และสารเคมี

สีผงธรรมชาติจากใบลำไย ผ้าฝ้าย อะลูมิเนียม แป้งพิมพ์สำเร็จ สบู่เทียม กรอบไม้ ยางปาด คีมดึงผ้าแม่พิมพ์สกรีน ผ้าสกรีน เตารีดไฟฟ้า ตู้อบแห้ง เครื่องชั่งไฟฟ้า 4 ตำแหน่ง เครื่องวัดค่าสี (Spectrophotometer Color Matching)

ผลการศึกษา

1. ผลการเตรียมผ้าฝ้ายและแม่พิมพ์

การทำความสะอาดผ้าฝ้าย และการเตรียมแม่พิมพ์ ใช้แม่พิมพ์สกรีนแบบกาวอัด ผสมน้ำยาไวแสงแล้วฉาบกาวอัดลงบนผ้าสกรีนสำหรับทำบล็อกสกรีน ทำให้แห้งแล้วจึงนำแบบมาถ่ายไฟกับบล็อกสกรีน

(ก)

(ข)

ภาพที่ 1 การเตรียมผ้าฝ้ายและแม่พิมพ์ (ก) ผ้าฝ้ายแช่น้ำสบู่เทียมผสมกับโซดาแอช และ (ข) แม่พิมพ์สกรีน

ผลการศึกษาการทำความสะอาดผ้าฝ้ายด้วยน้ำสบู่เทียม 2 กรัมต่อลิตร ผสมกับโซดาแอช 5 กรัมต่อลิตร ต้มที่อุณหภูมิ 90 องศาเซลเซียส เป็นเวลา 30 นาที นำผ้าฝ้ายล้างด้วยน้ำสะอาดนำมาอบให้แห้งด้วยเครื่องอบผ้า ดังภาพ (ก) จะได้ผ้าฝ้ายที่สะอาด

ไม่มีคราบฝุ่นแป้งหรือสิ่งสกปรก และการเตรียมแม่พิมพ์สกรีนโดยใช้แม่พิมพ์สกรีนแบบกาวอัดผสมน้ำยาไวแสงแล้วฉาบกาวอัดลงบนผ้าสกรีนสำหรับทำบล็อกสกรีน ทำให้แห้งแล้วจึงนำแบบมาถ่ายไฟกับบล็อกสกรีน ดังภาพ (ข) จะได้ลวดลายสกรีนตามแบบที่ต้องการ

2. ผลการเตรียมแม่พิมพ์สำเร็จรูปกับสีผงธรรมชาติจากใบลำไยและการพิมพ์สกรีน

การนำสีผงธรรมชาติจากใบลำไยไปผสมกับแป้งพิมพ์สำเร็จรูปในอัตราส่วนแป้งพิมพ์สำเร็จรูป 70 กรัม ต่อ สีผงใบลำไย 30 กรัม และนำไปพิมพ์สกรีนบนผ้าฝ้ายขนาด 10 X 20 นิ้ว

(ก)

(ข)

(ค)

ภาพที่ 2 การเตรียมสีผงธรรมชาติจากใบลำไยและการพิมพ์สกรีน (ก) สีผงใบลำไย (ข) สีผงใบลำไยผสมกับแป้งพิมพ์สำเร็จรูป และ (ค) การพิมพ์สกรีนบนผ้าฝ้าย

ผลจากการนำสีผงธรรมชาติจากใบลำไย ดังภาพ (ก) ไปผสมกับแป้งพิมพ์สำเร็จรูปในอัตราส่วนแป้งพิมพ์สำเร็จรูป 70 กรัม ต่อสีผงใบลำไย 30 กรัม ดังภาพ (ข) จะได้แป้งพิมพ์สำเร็จรูปที่ผสมกับสีผงใบลำไยจะได้ลักษณะเนื้อแป้งชั้นละเอียดมีสีน้ำตาลออกเหลือง นำแป้งพิมพ์ที่ผสมไปพิมพ์สกรีนบนผ้าฝ้ายขนาด 10 X 20 นิ้ว การปาดสี 2 ครั้งไปกลับ เพื่อป้องกันการอุดตันของสี ดังภาพ (ค) จะได้ผ้าพิมพ์สกรีนตามลวดลายที่ต้องการ

3. ผลการศึกษาความเข้มข้นของสารช่วยติดสำหรับผ้าฝ้ายพิมพ์สกรีนด้วยสีผงธรรมชาติใบลำไย

ความเข้มข้นของสารช่วยติด สำหรับผ้าฝ้ายพิมพ์สกรีนด้วยสีผงธรรมชาติใบลำไยแปรเป็น 2 ระดับ คือ 5 และ 10 กรัม

ตารางที่ 1 ค่าของสี (L* a* b*) ความเข้มข้นของสารช่วยติดสำหรับผ้าฝ้ายพิมพ์สกรีนสีผงธรรมชาติจากใบลำไย

สารช่วยติด	ปริมาณ กรัม/ลิตร	ความเข้มสี (K/S)	ค่าของสี			ตัวอย่างผ้าที่พิมพ์สกรีนด้วยสี ผงใบลำไย
			(L*)	(a*)	(b*)	
ไม่ใช้สาร	-	1.2102	78.63	5.20	19.95	
อะลูมิเนียม	5	2.0054	71.40	4.76	23.56	
อะลูมิเนียม	10	1.9143	73.38	5.15	24.34	

ผลของค่าสีความเข้มข้นของสารช่วยติดสำหรับการพิมพ์สกรีนบนผ้าฝ้ายด้วยสีผงธรรมชาติจากใบลำไยที่นำไปแช่อลูมิเนียมพบว่า ผ้าที่แช่อลูมิเนียมในปริมาณ 5 กรัมต่อน้ำ 1 ลิตร มีค่าความเข้มสี (K/S) 2.0054 มากกว่าผ้าที่แช่อลูมิเนียมในปริมาณ 10 กรัมต่อน้ำ 1 ลิตร

4. ผลการออกแบบลายพิมพ์สกรีนผลิตภัณฑ์กระเป๋าใส่โน้ตบุ๊กด้วยสีผงธรรมชาติจากใบลำไยผสมผสานศิลปะล้านนา

การออกแบบลายพิมพ์ลวดลายเป็นลายธรรมชาติผสมผสานศิลปะล้านนา และพิมพ์สกรีน ขนาด 10 X 15 นิ้ว มีลักษณะเป็นกระเป๋าทรงสี่เหลี่ยมผืนผ้า ติดซิปป มีหูกระเป๋า ตัวกระเป๋าบุด้วยแผ่นพอลิเอสเตอร์

(ก)

(ข)

(ค)

(ง)

ภาพที่ 3 ผลิตภัณฑ์กระเป๋าใส่โน้ตบุ๊กจากผ้าพิมพ์สกรีนสีผงธรรมชาติจากใบลำไย (ก) ลายพิมพ์สกรีน (ข) ผ้าพิมพ์สกรีนสีผงธรรมชาติจากใบลำไย (ค) กระเป๋าใส่โน้ตบุ๊กด้านหน้า และ (ง) กระเป๋าใส่โน้ตบุ๊กด้านหลัง

ผลจากการออกแบบลายพิมพ์สกรีนผลิตภัณฑ์กระเป๋าใส่โน้ตบุ๊กด้วยสีผงธรรมชาติจากใบลำไยลวดลายธรรมชาติผสมผสานศิลปะล้านนา แรงบันดาลใจจากดอกบัวตองและใส่ลวดลายกนกจากกาแลนกันและไปให้มีความอ่อนช้อยสวยงาม ดังภาพ (ก) แล้วพิมพ์สกรีนลงบนผ้าฝ้ายสีครีมเพื่อให้ลวดลายมีความโดดเด่นสวยงาม ดังภาพ (ข) นำผ้าฝ้ายที่พิมพ์สกรีนมาตัดเย็บผลิตภัณฑ์กระเป๋าโน้ตบุ๊กโดยเลือกผ้าโพลีเอสเตอร์เพื่อความกลมกลืนกับลวดลายพิมพ์สกรีน ตัวกระเป๋าเย็บเดินเส้นเพื่อยึดผ้าตัวนอกให้ยึดติดกับแผ่นพอลิเอสเตอร์เพื่อเพิ่มความแข็งแรงและความคงรูปทรงของตัวกระเป๋า ดังภาพ (ค) ด้านบนติดซิปปลาสติกพื้นเหล็กขนาดยาว 20 นิ้ว เย็บสายกระเป๋าจำนวน 2 เส้น ขนาดกว้าง 1 X 15 นิ้ว เพื่อความถนัดในการถือ ดังภาพ (ง) ทั้งนี้การออกแบบผลิตภัณฑ์กระเป๋าโน้ตบุ๊กที่พิมพ์สกรีนด้วยสีผงธรรมชาติจากใบลำไยเป็นผลิตภัณฑ์สิ่งทอที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม

การอภิปรายผล

1. ผลการเตรียมผ้าฝ้ายและแม่พิมพ์

การทำความสะอาดผ้าฝ้ายด้วยน้ำสบู่เทียมผสมกับโซดาแอซ จะได้ผ้าฝ้ายที่สะอาดไม่มีคราบฝุ่นแป้งหรือสิ่งสกปรก ส่วนการเตรียมแม่พิมพ์สกรีนโดยใช้แม่พิมพ์สกรีนแบบกาวอัดผสมน้ำยาไวแสงแล้วฉาบกาวอัดลงบนผ้าสกรีนสำหรับทำบล็อกสกรีน นำแบบมาถ่ายไฟกับบล็อกสกรีน จะได้ลวดลายสกรีนตามแบบที่ต้องการสอดคล้องกับ (นรเทพ, 2563) พบว่า การทำแม่พิมพ์วิธีนี้จะสามารถเก็บรายละเอียดของแบบพิมพ์ที่ต้องการได้ทั้งหมดไม่ว่าจะเป็นลวดลายเส้นเล็กหรือเส้นใหญ่

2. ผลการเตรียมแม่พิมพ์สำเร็จรูปกับสีผงธรรมชาติจากใบลำไยและการพิมพ์สกรีน

การนำสีผงธรรมชาติจากใบลำไยไปผสมกับแม่พิมพ์สำเร็จรูปในอัตราส่วนแม่พิมพ์สำเร็จรูป 70 กรัม ต่อ สีผงใบลำไย 30 กรัม จะได้แม่พิมพ์สำเร็จรูปที่ผสมกับสีผงใบลำไยจะได้ลักษณะเนื้อแม่พิมพ์ที่ละเอียดมีสีน้ำตาลออกเหลือง นำแม่พิมพ์ที่ผสมไปพิมพ์สกรีนบนผ้าฝ้าย จะได้ผ้าพิมพ์สกรีนตามลวดลายที่ต้องการ ขนาดของผ้าในลอนใช้แม่พิมพ์ในแบบการพิมพ์ เบอร์ 150 สอดคล้องกับ (ไพจิตร, 2553) กล่าวว่า การเลือกใช้ผ้าสกรีนควรพิจารณาประเภทของหมึกพิมพ์และระดับความชื้นเหลวของหมึกพิมพ์ ถ้าความชื้นเหลวมากควรใช้ผ้าสกรีนเบอร์หยาบ แต่ถ้าความชื้นเหลวน้อยควรใช้ผ้าสกรีนเบอร์ละเอียด

3. ผลการศึกษาความเข้มข้นของสารช่วยติดสำหรับผ้าฝ้ายพิมพ์สกรีนด้วยสีผงธรรมชาติจากใบลำไย

ความเข้มข้นของสารช่วยติดสำหรับการพิมพ์สกรีนบนผ้าฝ้ายด้วยสีผงธรรมชาติจากใบลำไยที่นำไปแช่อะลูมิเนียมในปริมาณ 5 กรัมต่อน้ำ 1 ลิตร มีค่าความเข้มข้น (K/S) 2.0054 มากกว่าผ้าที่แช่อะลูมิเนียมในปริมาณ 10 กรัมต่อน้ำ 1 ลิตร สอดคล้องกับ (ภัทรานัญญณ์, 2558) กล่าวว่า การใช้อะลูมิเนียมในปริมาณมากจะทำให้สีติดน้อยลง หลุด ลอก สารช่วยติดอะลูมิเนียมเป็นตัวช่วยเพิ่มการเกาะติดของสีกับเส้นใยช่วยให้สีมีความสดใสเพิ่มขึ้น

4. ผลการออกแบบลายพิมพ์สกรีนผลิตภัณฑ์กระเป๋าไน้ตบู้กด้วยสีผงธรรมชาติจากใบลำไยผสมผสมผสานศิลปะล้านนา

การออกแบบลายพิมพ์สกรีนผลิตภัณฑ์กระเป๋าไน้ตบู้กด้วยสีผงธรรมชาติจากใบลำไยลวดลายธรรมชาติผสมผสานศิลปะล้านนา โดยการพิมพ์สกรีนลงบนผ้าฝ้ายสีครีมเพื่อให้ลวดลายมีความโดดเด่นสวยงาม แล้วนำมาตัดเย็บผลิตภัณฑ์กระเป๋าไน้ตบู้กโดยเลือกผ้าฝ้ายโทนสีน้ำตาลเพื่อความกลมกลืนกับลวดลายพิมพ์สกรีน กระเป๋าบุแผ่นพอลิเอสเตอร์เพื่อเพิ่มความแข็งแรงและความคงรูปทรงของตัวกระเป๋า ดัดชิพพลาสติกพันเหล็ก มีสายกระเป๋าจำนวน 2 เส้น เพื่อความถนัดในการถือ สอดคล้องกับ (นรเทพ, 2563) กล่าวว่า การเลือกใช้ผ้าฝ้ายในการพิมพ์สกรีนนั้นเนื่องจากราคาไม่แพง การดูแลรักษาไม่ยุ่งยาก ทำให้ผลิตภัณฑ์มีความสวยงามสามารถใช้ได้ทุกยุคทุกสมัย

สรุปผลการทดลอง

วิธีการพิมพ์สกรีนผ้าฝ้ายด้วยสีผงธรรมชาติจากใบลำไย โดยใช้อัตราส่วนแม่พิมพ์สำเร็จรูป 70 กรัม กับสีผงใบลำไย 30 กรัม เวลาในการพ่นสี 10 นาที และอุณหภูมิในการพ่นสี 150 องศาเซลเซียส ความเข้มข้นของสารช่วยติดอะลูมิเนียมปริมาณ 5 กรัมต่อน้ำ 1 ลิตร มีค่าความเข้มข้น (K/S) 2.0054 มากกว่าอะลูมิเนียมปริมาณ 10 กรัมต่อน้ำ 1 ลิตร ออกแบบลายพิมพ์สกรีนผ้าฝ้ายด้วยสีผงธรรมชาติจากใบลำไยลวดลายธรรมชาติผสมผสานศิลปะล้านนา ทั้งนี้ผลิตภัณฑ์กระเป๋าไน้ตบู้กที่พิมพ์สกรีนด้วยสีผงธรรมชาติจากใบลำไยเป็นผลิตภัณฑ์สิ่งทอที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม สามารถช่วยสร้างมูลค่าให้กับผลิตภัณฑ์ในท้องถิ่น ทั้งยังเป็นงานอนุรักษ์การพิมพ์สกรีนด้วยสีธรรมชาติสืบทอดสู่ชนรุ่นหลังต่อไป

กิตติกรรมประกาศ

ขอขอบคุณคณะเทคโนโลยีคหกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี และคณะอุตสาหกรรมสิ่งทอและออกแบบแฟชั่น มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร ให้ความอนุเคราะห์เครื่องมืออุปกรณ์และเนื้อเพื่อสถานที่ในการทดสอบการวัดค่าสี

เอกสารอ้างอิง

- นรเทพ โปธิเป็ง, ศรีกาญจนา จตุพัฒน์วโรดม, และ รัตนพล มงคลรัตนาสีทธิ. (2563). สมบัติความคงทนของสีและสมบัติทางกายภาพของผ้าฝ้ายที่พิมพ์ซิลค์สกรีนด้วยสีดินแดง. *วารสารวิจัยราชวมงคลกรุงเทพ*, 14(2), 91-103. <https://shorturl.asia/AwLM3>
- สุจินต์ ทับวงษ์ และ อติศักดิ์ จิตภูษา. (2557). ศึกษาการย้อมสีผ้าฝ้ายด้วยกาแฟสำเร็จรูป. *รายงานการวิจัย*. มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย. สงขลา.
- วรุณทิพย์ ฉัตรจุฑามณี และ วทีญญา เนตรสง่า. (2553). การออกแบบเครื่องมือเพื่อใช้ในการผลิตผงสีย้อมจากพืชธรรมชาติในท้องถิ่น. *รายงานการวิจัย*. มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลอีสาน. ขอนแก่น.
- รังสรรค์ จรอนันต์. (2558). *การย้อมผ้าไหมด้วยสีธรรมชาติจากเปลือกกล้วยน้ำว้าดิบ*. [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี]. Rajamangala University of Technology Thanyaburi. <http://www.repository.rmutt.ac.th/dspace/handle/123456789/2764>
- หทัยรัตน์ เบียดตะคุ. (2555). *การผลิตก๊าซชีวภาพจากเปลือกลำไยและเปลือกลิ้นจี่โดยการย่อยสลายร่วมกับมูลไก่*. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. <https://shorturl.asia/1Kcix>
- ก้องเกียรติ มหาอินทร์, รัตนพล มงคลรัตนาสีทธิ, และ จรุญญา คล้ายจ้อย. (2563). การใช้ประโยชน์ใบลำไยหลังการเก็บเกี่ยวเพื่อการย้อมผ้าไหม ตำบลยุหว่า จังหวัดเชียงใหม่. *วารสารวิจัยเพื่อการพัฒนาเชิงพื้นที่*, 12(5), 373-387.
- สุคนธ์ทิพย์ จันทะลุน. (มปป). องค์ความรู้เรื่อง ช่างล้านนา หลักฐานจากเอกสารโบราณ. เข้าถึงด้วย <https://shorturl.asia/g8fsT>
- นวลแข ปาลินิช. (2542). ความรู้เรื่องผ้าและเส้นใยฉบับปรับปรุงใหม่. สำนักพิมพ์ซีเอ็ดยูเคชั่น.
- นรเทพ โปธิเป็ง. (2563). สมบัติความคงทนของสีและสมบัติทางกายภาพของผ้าฝ้ายที่พิมพ์ซิลค์สกรีนด้วยสีดินแดง. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.
- ไพจิตร ใจธรรม. (2553). *การพัฒนาสีย้อมธรรมชาติแบบผงสำหรับพิมพ์สกรีนบนผ้าไหม*. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี.
- ภัทรานัญญณ์ พิมพ์ประพร. (2558). *การศึกษาอิทธิพลของสารช่วยติดต่อเมล็ดสีของสีย้อมธรรมชาติสกัดจากใบหมี่บนเส้นใยไหมย้อมด้วยกระบวนการย้อมแบบดัดสี*. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.